

Akyatan Yaban Hayatı Geliştirme Sahası

Nerededir?

Adana İli sınırlarında yer alan Akyatan, 1987 yılından beri Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından korunan bir Yaban Hayatı Geliştirme Sahası'dır. Lagün, orman ve etrafındaki kumullarla birlikte 15,304 ha genişliğindeki alan zengin bir flora ve fauna çeşitliliğine sahiptir. Alan aynı zamanda Türkiye'nin Akdeniz kıyılarında bulunan ve resmi olarak belirlenmiş 21 deniz kaplumbağası yuvalama alanından biridir.

Doğal görünüm

Akyatan Lagünü ile Akdeniz arasında yer yer genişliği 3-4 km, uzunluğu 22 km'yi bulan Seyhan ve Ceyhan nehirlerinin şekillendirdiği Türkiye'nin en büyük kumulları yer alır. Bu kumullar, dünya çapında nesli tehlike altında olan yeşil deniz kaplumbağasının (*Chelonia mydas*) Akdeniz'deki en önemli yuvalama kumsallarındandır.

Kumullarla sınır oluşturan Akyatan Ormanı, rüzgar erozyonu ile kumulların her yıl alanın etrafındaki tarım alanlarını kaplayarak lagüne doğru ilerlemesine karşı önlem almak amacıyla Adana Orman Bölge Müdürlüğü tarafından 1972-1987 yılları arasında ağaçlandırılmıştır.

Kumul ağaçlandırması çalışmalarında Kıbrıs akasyası (*Acacia cyanophylla*), okaliptüs (*Eucalyptus camaldulensis*), fıstık çamı (*Pinus pinea*), sahil çamı (*Pinus pinaster*), servi (*Cupressus sempervirens*) kullanılmıştır. Kumsalın doğusunda yer alan kumullar ağaçlandırılmamıştır.

Çukurova Deltası'nın en geniş lagünü olan Akyatan Lagünü, ülkemizin uluslararası öneme sahip sulak alanlarındandır. Akyatan Lagünü'ndeki en önemli ekonomik etkinliklerden biri geleneksel dalyan balıkçılığıdır.

Yaban Hayatı: Memeliler, kuşlar, sürüngenler ve amfibiler

Yaban Hayatı Geliştirme Sahası, geniş bir memeli, amfibi, sürüngen ve kuş çeşitliliğine sahiptir.

Yeşil deniz kaplumbağası (*Chelonia mydas*), yuvalama ve yaşam alanlarının korunmasına küresel ölçekte öncelik verilen türlerden biridir. IUCN tarafından hazırlanan Kırmızı Liste'de tehlike altında statüsünde yer almaktadır.

Yeşil deniz kaplumbağası (*Chelonia mydas*) için Akdeniz'deki yuvalama bölgeleri Türkiye, Kıbrıs, Lübnan, İsrail ve Mısır'dır. Ülkemizde yoğunlukla Doğu Akdeniz kıyılarımızda yuvalamaktadır. Akyatan, Sugözü, Kazanlı, Alata ve Samandağ kumsalları Türkiye'de yeşil deniz kaplumbağası

yuvalamasının yaklaşık %91,5'ini kapsamaktadır. Akyatan, Akdeniz Havzası'nda yeşil deniz kaplumbağasının en önemli yuvalama alanlarından biridir.

Alanda yer alan geniş kumul ekosistemi, sazlıklar, açık su yüzeyleri, tatlı ve tuzlu bataklıklar, gölcükler ve kumsallar gibi farklı yaşam ortamları; başta su kuşları, memeliler ve sürüngenler olmak üzere çok zengin bir yaban hayatının barınmasına olanak sağlar. Lagün ile deniz arasındaki geniş kumullarda, çalılık alanlarda ve ormanda, çakal (*Canis aureus*), tilki (*Vulpes vulpes*), saz kedisi (*Felis chaus*), porsuk (*Meles meles*), yaban domuzu (*Sus scrofa*), kızıl geyik (*Cervus elaphus*) başta olmak üzere birçok tür yaygın olarak görülür.

Ramsar Alanı olan Akyatan Lagünü, aynı zamanda alanda üreyen yaz ördeği, turaç, saz horozu, kocagöz, akça cılıbit, mahmuzlu kızkuşu ve küçük sumru popülasyonları nedeniyle Önemli Kuş Alanı'dır. Alan; başta flamingo, suna, fiyu, elmabaş patka, dikkuyruk ve sakarmek olmak üzere çok sayıda su kuşu ve kılıçgaga, akça cılıbit ve küçük kumkuşu olmak üzere pek çok kıyı kuşu açısından büyük önem taşır. Akyatan Lagünü ile deniz arasındaki kumullar, çeşitli türlerden küçük ötücüler için üreme ve konaklama dönemlerinde yaşam ortamı oluşturur. İzmir yalıçapkını bölgede üreyen kuşlar arasındadır. Alaca yalıçapkını ise çoğunlukla kış aylarında görülür.

Saz kedisinin (*Felis chaus*) dünyadaki dağılımı geniş ancak parçalıdır. Yayılış alanının bazı kısımlarında, özellikle Hindistan'da, aynı zamanda Pakistan ve Bangladeş'te yaygın olarak bulunduğu kabul edilmektedir. Avrupa'da ise oldukça az bulunur; Hazar bölgesi ve Hazar Denizi boyunca Kafkasya'da küçük popülasyonlar halinde görülür. Avrupa popülasyonu 1960'lardan bu yana hızla azalmaktadır (IUCN).

Saz kedisi, genellikle su ve yoğun vejetasyon örtüsü barındıran özellikle sazlık, bataklık, göl kıyıları ile akarsu kenarı gibi sulak alanlarda yaşar. Akyatan Yaban Hayatı Geliştirme Sahası, saz kedisi neslinin devamı için uygun şartlara sahiptir. Kumullar, sık sazlıklar, yoğun çalılıklar ve orman çok elverişli yaşam ortamları sunar. 2010-2012 yılları arasında gerçekleştirilen popülasyon izleme çalışmaları sonucunda alanda 71 saz kedisi bireyi belirlenmiştir.

İşbirliği

Akyatan Kumsalı'nda deniz kaplumbağası izleme çalışmaları kapsamında, Orman ve Su İşleri Bakanlığı 7. Bölge Müdürlüğü ile WWF-Türkiye arasında bir "İşbirliği Protokolü" imzalanmıştır.

Alan çalışmaları 2006 yılından bu yana 1 Haziran-15 Eylül tarihleri arasında kesintisiz olarak devam etmektedir. Çalışmalar kapsamında Akyatan Kumsalı'nda 2006-2013 yılları arasında deniz kaplumbağası yuvalarının sezona bağlı dağılımı, yavru başarısı, çıkış dönemleri ve ekolojisi üzerine veri toplanmıştır.

Çalışmalara bugüne kadar farklı üniversitelerin farklı bölümlerinden 350'nin üzerinde gönüllü katılmıştır. Deniz kaplumbağası izleme çalışmaları aynı zamanda fen ve doğa bilimleri ile ilgili alanlarda eğitim gören öğrenciler için alan deneyimi edinme imkanı sunmaktadır. Bu çalışmaların artı değerlerinden biri de, yuvalama kumsallarımızın gelecekte korunmasına katkı sağlayacak doğa bilimcileri ve korumacılarının yetiştirmelerine katkı sağlamasıdır.

